

สรุป และ วิเคราะห์

กิจกรรม และ ปัญหาของภาคเอกชนนั้น สามารถแบ่งศึกษาได้หลายแง่มุมด้วยกัน อาทิ เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของสหพันธ์อุตสาหกรรมต่าง ๆ เพื่อวิเคราะห์ว่าโครงการแบ่งผลิตชุดแรก และ ชุดที่สองนั้น เป็นความผิดพลาดของการเลือกผลิตภัณฑ์หรือไม่ เป็นต้น สำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้ศึกษาดังองค์การคณะทำงานว่าด้วยความร่วมมือทางด้านอุตสาหกรรม โดยพิจารณากิจกรรมอันเป็นผลงานของคณะทำงานฯ เพื่อนำผลการศึกษานี้มาพิจารณาสมมติฐานที่ได้ตั้งเอาไว้ว่า " ความร่วมมือทางด้านอุตสาหกรรมอาเซียนในระดับองค์กรส่วนภูมิภาค มีผลส่งเสริมให้เกิดผลต่อเนื่องของความร่วมมือ (The Spillover effect) ในแขนงอื่นของภาคเอกชนในระดับเดียวกัน "

คำจำกัดความของผลต่อเนื่องความร่วมมือที่ได้เสนอไว้ตั้งแต่ต้น ได้แก่ ¹

1. ผลต่อเนื่องของความร่วมมือแบบขยายผลประโยชน์ หรือ ผลตอบแทนแก่สมาชิกโดยทั่วไป (Reward Generalization) ซึ่งมีลักษณะดังนี้คือ ตัวกระทำเมื่อประสบความสำเร็จในการดำเนินงานของตน ก็จะขยายขยายงานของตนไปสู่องค์กรในด้านอื่น ๆ เช่น การขยายจากภาคอุตสาหกรรม ไปสู่ภาคเกษตรกรรม

2. ผลต่อเนื่องของความร่วมมือแบบการเลียนแบบ (Imitation) ลักษณะอีกอย่างหนึ่งของผลต่อเนื่องของความร่วมมือที่ตัวกระทำนอกองค์กร ได้สังเกตเห็นถึงประโยชน์ของการเข้าเป็นสมาชิกขององค์กรเดิม จึงได้แสวงหาแนวทางที่จะร่วมเป็นสมาชิกขององค์กรดังกล่าว

3. ผลต่อเนื่องที่เกิดจากความท้อถอย (Frustration) เป็นความต่อเนื่องที่เกิดขึ้นเมื่อสมาชิกของกลุ่มต่างก็ตระหนักถึงความตกต่ำ และ ความซบถงกันของกิจกรรมที่มีอยู่หันหน้าเข้าร่วมมือกันเพื่อหาทางแก้ไขปัญหานั้นต่อไป

¹ Henry Teune, "The Learning of Integration Habits." in P.E. Jacob and J.V. Toscano (eds), The Integration of Political Communities (Philadelphia : W.B. Lippincott, 1969), p.3.

จากที่ไต่ถามการศึกษาถึงองค์กรคณะทำงานฯ ดังที่ปรากฏในคอนคันทันพบว่า คณะทำงานฯ เป็นองค์กรที่มีสมาชิกอยู่อย่างต่อเนื่องโดยลำดับ แต่ประสบกับปัญหา ในด้านการพัฒนากิจกรรมซึ่งเป็นโครงการที่จะช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของภูมิภาค ฉะนั้น จึงไม่สามารถสรุปได้ว่า คณะทำงานฯ ประสบความสำเร็จจนกระทั่งขยายขยายงาน และ ผลประโยชน์ รวมทั้งนำเอาประสบการณ์ของความสำเร็จนั้นไปพัฒนา องค์กร ต่าง ๆ ได้ ดังเช่นองค์กรที่กิจกรรมด้านอุตสาหกรรม แต่ไม่ประสบกับความสำเร็จถึงขั้น ขยายขยายงานไปสู่สถานอาหาร เกษตร และ ป่าไม้ ได้ เป็นต้น

ด้วยเหตุนี้สัมพันธภาพของการศึกษาที่ตั้งเอาไว้ จึงไม่ได้รับการยืนยันแต่อย่างใด สาเหตุที่เป็นเช่นนี้สืบเนื่องมาจากเหตุผลหลายประการด้วยกันคือ

1. ปัญหาความซับซ้อน และ ขั้นตอนที่ยุ่งยากของการนำเสนอผลิตภัณฑ์ เพื่อขอ เข้าร่วมโครงการต่าง ๆ ภายใต้คณะทำงานฯ ในบางครั้งการเสนอโครงการนั้นต้องผ่าน ขั้นตอนการอนุมัติตามลำดับต่าง ๆ ซึ่งใช้เวลานานเกินนับปี (ดูประกอบแผนภูมิของการ- นำเสนอในบทที่ 4 หน้า) เพราะขั้นตอนการนำเสนอจากชมรมอุตสาหกรรม ถึงคณะทำงานฯ นั้นใช้เวลาประมาณ 6 เดือน เนื่องจากการประชุมของคณะทำงานฯ จะถูกจัดขึ้น 6 เดือน ต่อ 1 ครั้ง หลังจากทำการนำเสนอจะส่งมาต่อไปยังคณะกรรมการ ว่าด้วยอุตสาหกรรม แร่ธาตุ และ หลังงาน ซึ่งจะใช้เวลาอีกประมาณ 3 เดือน ทั้งนี้ เนื่องจากคณะกรรมการดังกล่าวจะประชุมกัน 3 เดือน ต่อ 1 ครั้ง นอกจากนี้เมื่อมาถึง ขั้นตอนของคณะกรรมการนี้แล้ว โครงการที่นำเสนอมาอาจจะถูกปรับให้ตกไปได้ในที่สุด

2. ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ที่มีอยู่ยังไม่เพียงพอ ปัญหานี้ส่งผลให้ภาคเอกชน ไม่เข้าใจคือโครงการภายใต้คณะทำงานฯ รวมทั้งไม่ทราบว่าตนจะได้รับสิทธิประโยชน์ใดบ้าง ในการเข้าร่วมโครงการ

3. ปัญหาความลังกังกันของโครงการที่ได้รับอนุมัติแล้ว แต่ไม่สามารถก่อสร้าง โรงงาน หรือ ไม่สามารถดำเนินการผลิตสินค้าภายใต้โครงการได้ ทั้งนี้อาจจะสืบเนื่อง มาจากสภาพเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก รวมทั้งปัญหาผู้ถือหุ้นตั้งตัวอย่างเช่น กรณีของโครงการ ผลิตสารเคลือบผิวเซรามิกส์ ซึ่งได้รับการอนุมัติให้เป็นโครงการร่วมลงทุนเรียบร้อยแล้ว แต่ไม่สามารถทำการผลิตได้

4. ปัญหาการขาดความเสถียรผลประโยชน์บางส่วน เพื่อรักษาผลประโยชน์ของภูมิภาค เนื่องจากประเทศสมาชิกอาเซียนนี้ยังขาดประสบการณ์ของการทำงานร่วมกัน ดังนั้น บางโครงการที่อาจพัฒนาให้เป็นโครงการร่วมมือทางอุตสาหกรรมระดับภูมิภาคได้ เพราะมีทรัพยากรอย่างเพียงพอ แต่ปรากฏว่าไม่สามารถส่งเสริมให้เป็นโครงการระดับภูมิภาคได้ เช่น โครงการผลิตชิ้นส่วนจักรเย็บผ้า ซึ่งสามารถพัฒนาเป็นโครงการแบ่งผลิตได้ แต่ต้องประสบกับความชงักกันเพราะประเทศสมาชิกไม่สามารถจัดสรรประโยชน์อย่างเป็นธรรมระหว่างกันได้ เป็นต้น

อนึ่งแม้ว่าผลต่อเนื่องของความร่วมมือแบบขยายผลประโยชน์จะไม่เกิดขึ้นในองค์กรคณะทำงานฯ ก็ตาม แต่จากการศึกษานั้นพบว่า ได้มีผลต่อเนื่องของความร่วมมือชนิดเลียนแบบกัน เกิดขึ้น กล่าวคือ เมื่อเริ่มตั้งคณะทำงานฯ ภายใต้อาเซียน-ซีซีไอ สมาชิกคณะทำงานฯ ในรูปของชมรมอุตสาหกรรมระดับภูมิภาค (Regional Industry Clubs) ได้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยลำดับ (ศึกษาประกอบด้วยตารางที่ 2 ในบทที่ 3) และสำหรับแนวโน้มในอนาคตนั้น ก็จะมีสมาชิกเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน โดยจะเห็นได้ว่าในระยะเริ่มก่อตั้ง คณะทำงานฯ มีสมาชิกเพียง 2 ชมรม ต่อมาในปี พ.ศ. 2521 มีสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็น 13 ชมรม จนกระทั่งถึงปัจจุบันมีชมรมอุตสาหกรรม 17 ชมรม นอกจากนั้นในปัจจุบันนี้ ยังมีชมรมอุตสาหกรรมที่รอการอนุมัติอีกจำนวนถึง 3 ชมรมด้วย ทั้งนี้ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ เพราะว่ชมรมอุตสาหกรรมเหล่านี้ ต่างก็เล็งเห็นถึงผลประโยชน์ที่จะพึงได้รับ ในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกนั่นเอง

ขณะเดียวกันในด้านของกิจกรรมอันเป็นผลงานของคณะทำงานฯ จากการศึกษาได้ข้อสรุปว่ากิจกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็โครงการแบ่งผลิต หรือ แม้กระทั่งโครงการร่วมลงทุนก็ตาม ล้วนแล้วแต่ประสบกับปัญหาของการพัฒนาโครงการด้วยกันทั้งสิ้น แต่สภาวะดังกล่าวก็มีได้ถูกละเลยไป ทั้งนี้คณะทำงานฯ ได้พยายามหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวอยู่เสมอ เช่น การแสวงหา และ นำเอาหลักการ ยี่ห้อ คอ ยี่ห้อ มาใช้ เพื่อพัฒนาโครงการแบ่งผลิต แต่ก็ไม่ประสบกับความสำเร้จ ต่อมาก็ได้แสวงหาโครงการใหม่เพื่อมาช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของภูมิภาคแทนโครงการแบบผลิตที่ต้องประสบกับปัญหา โครงการใหม่ดังกล่าวนี้ก็คือโครงการร่วมลงทุน อนึ่งแม้ว่าโครงการร่วมลงทุนจะถูกกำหนดให้มีปริมาณเงินทุนมากกว่าโครงการแบ่งผลิตก็ตาม แต่ก็ยังคงมีปัญหาดความชงักกัน และ ความตกด ในการพัฒนาเช่นเดียวกัน

แต่ภาคเอกชน โดยคณะทำงานฯ ก็ได้ใช้ความพยายามอย่างไม่หยุดยั้งที่จะพัฒนาโครงการดังกล่าวต่อไป ผลที่ได้จากการปรับปรุง และ แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ก็คือได้เกิดหน่วยงานย่อย ๆ ขึ้นมาเพิ่ม จากข้อสรุปเหล่านี้สามารถนำไปสู่ผลของการวิเคราะห์ในอีกประเด็นหนึ่ง คือ ได้เกิดผลต่อเนื่องของความร่วมมือที่เกิดจากความทอดยงขึ้นภายในคณะทำงานฯ ซึ่งพบได้จากการที่ทุกฝ่ายหันเข้ามาร่วมมือกันมากขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นนั่นเอง

จากการศึกษาทำให้สรุปได้ว่า ทั่วประเทศในแต่ละประเทศยังไม่ได้สร้างความรู้สึกละเอียดละรวมกันเพื่อองค์การอาเซียนขึ้นอย่างแท้จริง ตลอดจนยังขาดความรู้ต่อการทำงานร่วมกันในรูปขององค์กรระดับภูมิภาคแล้ว ปัญหาที่มีอยู่ย่อมจะถูกขจัดออกไปได้ยาก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย